

Sygn. akt VU 1204/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Mariola Mastalerz

Protokolant st. sekr. sądowy Ilona Królikiewicz

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku **K. G. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M..**

o prawo do renty rodzinnej i o rentę socjalną

na skutek odwołania K. G. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M..

z dnia 21 listopada 2011r. sygn.(...) i z dnia 22 listopada 2011r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 1204/11

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 listopada 2011 roku w sprawie 551181/15R Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M.. odmówił K. G. (1) prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu z uwagi na to, iż wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Drugą decyzją z dnia 22 listopada 2011 roku w sprawie(...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M.. odmówił K. G. (1) prawa do renty socjalnej z uwagi na to, iż wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Powyższe decyzje zaskarżył w dniu 28 listopada 2011 roku K. G. (1), wnosząc o ich zmianę i przyznanie prawa do renty rodzinnej oraz renty socjalnej.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił, co następuje:

K. G. (1) urodzony (...), naukę kontynuował do 31 sierpnia 1998 roku. Wówczas to ukończył (...) Szkołę Zawodową w T. M.. w Specjalnym Ośrodku Szkolno- (...) w T. M., gdzie uzyskał zawód kucharza. Wnioskodawca jest synem zmarłego w dniu (...) M. J..

(okoliczności bezsporne, wniosek o rentę rodzinną k.1-8 akt rentowych, odpis skrócony aktu zgonu k. 13 akt rentowych , odpis skrócony aktu urodzenia k. 11 akt rentowych, zaświadczenie k. 15 kat rentowych plik II, świadectwo ukończenia szkoły k. 17 akt rentowych plik II))

Wnioskodawca od dnia 1 lutego 1998 roku do dnia 31 października 2009 roku uprawniony był do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy tzw. „uczniowskiej”.

W okresie od 1 stycznia 2008 roku do 27 listopada 2008 roku prawo do renty zostało mu przyznane wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 6 czerwca 2008 roku w sprawie sygn. akt VU 565/08.

W dniu 19 sierpnia 2009 roku K. G. (1) złożył wniosek o przyznanie dalszego prawa do renty uczniowskiej. Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 22 lutego 2010 roku nie uznała go za niezdolnego do pracy, wobec czego decyzją z dnia 24 marca 2010 roku odmówiono mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Odwołanie od powyższej decyzji zostało przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 8 grudnia 2010 roku w sprawie sygn. akt VU 423/10 prawomocnie oddalone.

(dowód: decyzja z dn. 15.06.1999 r. k. 7 akt rentowych plik III, decyzja z d. 5.02.2001r. k. 19, decyzja z dn. 21.01.2002 r. k. 28, decyzja z dn. 19.01.2004r. k. 44, decyzja z dn. 23.03.2005r. k. 47, decyzja z dn. 8.01.2007r. k. 69, decyzja z dn. 23.07.2008r. k. 113, decyzja z dn. 30.1.02008r. k. 133, wniosek o rentę k. 145, decyzja z dn. 24.03.2010r. k. 166, odpis wyroku SO z dnia 8.12.2010 r. k. 172 akt rentowych plik III, wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dn. 6.06.2008 r. k. 25 załączonych akt VU 565/08)

Decyzją z dnia 22 marca 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił przyznania K. G. (1) prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie uczęszczania do szkoły ponadpodstawowej, podając w uzasadnieniu, że Lekarz Orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 27 stycznia 2011 roku nie uznał go za całkowicie niezdolnego do pracy.

(dowód: decyzja z dn. 22.03.2011 r. k. 171 akt rentowych plik III, orzeczenie Lekarza Orzecznika w dokumentacji medycznej k. 107 akt ZUS)

Decyzją z dnia 10 maja 2006 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił przyznania K. G. (1) prawa do dodatku pielęgnacyjnego. Od powyższej decyzji wnioskodawca nie wnosił odwołań.

(dowód: decyzja z dn. 10.05.2006r. k. 59 akt rentowych plik III)

W dniu 26 lipca 2011 roku wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie mu renty rodzinnej oraz wniosek o przyznanie renty socjalnej.

(dowód: wniosek o rentę k. 1-5 akt rentowych plik I, wniosek o rentę k. 1-4 akt rentowych plik II)

Orzeczeniem z dnia 15 września 2011 roku Lekarz Orzecznik ZUS po rozpoznaniu u wnioskodawcy padaczki, osobowości nieprawidłowej, ZZA oraz astmy oskrzelowej w wywiadzie, nie uznał wnioskodawcy za całkowicie niezdolnego do pracy.

(dowód: orzeczenie LO z dn. 15.092011r. k. 21 akt rentowych plik II wraz z dokumentacją medyczną)

Wnioskodawca złożył sprzeciw od powyższego orzeczenia w wyniku czego sprawę przekazano do rozpatrzenia Komisji Lekarskiej ZUS. Komisja Lekarska w dniu 17 października 2011 roku po rozpoznaniu padaczki, osobowości nieprawidłowej, ZZA w okresie deklarowanej abstynencji, astmy oskrzelowej w wywiadzie, klinicznie bez upośledzenia wydolności oddechowej, przebytego w kwietniu 2011 roku urazu głowy ze złamaniem kości nosa i asymetrią drożności bez innych następstw, wydała orzeczenie zgodne z orzeczeniem Lekarza Orzecznika.

(dowód: orzeczenie Komisji Lekarskiej k. 35 akt rentowych plik II wraz z dokumentacją medyczną)

Aktualnie u wnioskodawcy występują następujące schorzenia:

- upośledzenie umysłowe lekkiego stopnia,
- organiczne zaburzenia osobowości,

- zespół uzależnienia od alkoholu,

- padaczka.

Powyższe schorzenia neurologiczne oraz psychiatryczne nie czynią wnioskodawcy całkowicie niezdolnym do pracy.

(dowód: opinia biegłego psychologa M. P. k. 12-13,

opinia biegłego psychiatry K. G. (2) k. 23-25,

opinia biegłego neurologa B. M. k. 31-32,

częściowo opinia biegłej psychiatry K. K. k. 43-45 wraz z opiniami uzupełniającymi k. 67-68 i k. 102,

opinia biegłego neurologa J. Z. k. 49-50overte,

opinia biegłego psychologa J. Ś. k. 63,

opinia biegłego neurologa A. P. k. 220-222,

opinia biegłego psychiatry A. R. k. 230-230overte)

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dokonał następującej oceny zgromadzonego materiału dowodowego i zważył, co następuje:

Odwołanie nie jest uzasadnione.

W myśl art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz.1227) **renta rodzinna** przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych praw.

Z kolei przepis art. 68 wyżej powołanej ustawy wskazuje, że uprawnionymi do renty rodzinnej są dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione:

1) do ukończenia 16 lat;

2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo

3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

2. Jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Zgodnie z przepisem art. 12 ust. 1 ustawy niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Z kolei przepisy art. 12 ust. 2 i 3 stanowią, że całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji .

Przy czym, stosownie do treści art. 13 wskazanej ustawy oceniając niezdolność do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności należy mieć na uwadze nie tylko możliwości wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcie innej pracy, ale także celowości przekwalifikowania zawodowego z uwagi na charakter dotychczasowej pracy

oraz poziom wykształcenia, wiek, predyspozycje psychofizyczne ubezpieczonego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9.03.2001r. w sprawie II UKN 32/01, zamieszczony w OSNP 2002/20/502).

Artykuł 13 ust. 1 stanowi, że do oceny stopnia niezdolności do pracy i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się następujące kryteria:

1. stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji,
2. możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Stosownie zaś do treści art. 4 ust. 1 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2003 r., nr 135, poz. 1268), **renta socjalna** przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- przed ukończeniem 18 roku życia;
- w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia;
- w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Osobie, która spełnia warunki określone w art. 4 ust. 1 cytowanej ustawy, przysługuje renta socjalna stała – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała lub renta socjalna okresowa – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

Przepis art. 5 powołanej ustawy nakazuje przy tym, aby ustalenie całkowitej niezdolności do pracy następowało na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W świetle wskazanych przepisów całkowicie niezdolną do pracy jest zatem osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, przyczyną tej utraty jest naruszenie sprawności organizmu i nie rokuje ona, że po przekwalifikowaniu odzyska zdolność do pracy.

Jak wykazało przeprowadzone w sprawie postępowania dowodowe, K. G. (1) jest dotknięty schorzeniami neurologicznymi i psychiatrycznymi, które jednak nie powodują powstania u niego całkowitej niezdolności do pracy, skutkującej możliwością przyznania renty socjalnej oraz renty rodzinnej, na co wskazali w swoich opiniach biegli neurologi

B. M., J. Z. i A. P. a także biegli psychiatrzy K. G. (2) oraz A. R..

Ustalając niezdolność do pracy wnioskodawcy Sąd oparł się na wnioskach opinii w/w biegłych. Sąd ocenił sporządzone w sprawie przez tych wskazanych biegłych opinie jako jasne, pełne, logiczne oraz należycie uzasadnione. Biegli sporządzili opinie po zapoznaniu się z dokumentacją lekarską wnioskodawcy i po dokonaniu osobistego jego badania. Określili w opiniach na jakie schorzenie cierpi obecnie wnioskodawca.

Sąd podzielił w pełni wnioski opinii biegłej neurolog B. M. , która po rozpoznaniu u wnioskodawcy padaczki wskazała, iż schorzenie neurologiczne nie czyni go całkowicie niezdolnym do pracy zarobkowej. Biegła wskazała, że wnioskodawca jest leczony neurologicznie od 8 roku życia. Napady występują głównie w nocy, w dzień 4x w miesiącu. Przyjmowane leki nie mają poziomów terapeutycznych. W jej ocenie K. G. (1) wymaga dalszego leczenia padaczkowego, ale nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Również kolejny biegły neurolog J. Z., dopuszczony w sprawie z uwagi na zgłoszone przez wnioskodawcę zarzuty, nie uznał go za całkowicie niezdolnego do pracy. Biegły rozpoznał u niego padaczkę z napadami uogólnionymi maksymalnymi. Analizując dokumentację medyczną z Poradni Neurologicznej w T. M., w latach 1995-96 opisywano napady sporadyczne. Zwiększenie częstości napadów opisywano w 1999 roku i następnie w 2006 roku. Zgodnie z ostatnim wpisem z dnia 21 lipca 2011 roku miał mieć do kilku napadów w miesiącu. Obecnie nie ma dokumentacji częstości napadów.

W przeprowadzonym przez biegłego badaniu neurologicznym nie stwierdzono u badanego objawów ogniskowego uszkodzenia układu nerwowego.

Również trzeci biegły neurolog A. P. nie uznała wnioskodawcy z powodów neurologicznych za całkowicie niezdolnego do pracy zarobkowej. Biegła w uzasadnieniu opinii podkreśliła, że badany jest uzależniony od alkoholu, obecnie pozostający w abstynencji choruje na padaczkę od dzieciństwa. Napady występują w nocy, w ciągu dnia sporadycznie i nie wymagają hospitalizacji. W przedmiotowym badaniu neurologicznym również i ta biegła nie stwierdziła objawów ogniskowego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego.

W stosunku do wnioskodawcy przeciwwskazana jest jedynie praca w warunkach szczególnych czyli na wysokościach, blisko źródeł prądu i ognia, zbiorników wodnych, przy maszynach w ruchu oraz praca nocna i zmianowa.

Z powodu schorzeń psychiatrycznych K. G. (1) również nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Biegły psychiatra K. G. taką opinię wydał po zapoznaniu się z opinią biegłej psycholog M. P., która po wykonaniu badania psychometrycznego testem matryc Ravela uzyskała wynik wskazujący na intelekt na pograniczu upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim. Osobowościowo, w ocenie biegłej, u wnioskodawcy występują nasilone cechy charakteropatyczne, zaburzony krytycyzm, przewlekłe zaburzenia emocjonalno-popędowe oraz zespół uzależnienia od alkoholu. Biegły w uzasadnieniu swojej opinii wskazał, że stan psychiczny opiniowanego oceniony jednorazowym badaniem psychiatrycznym pozwala na stwierdzenie, że K. G. (1) funkcjonuje na poziomie intelektualnym w zakresie pogranicza normy i upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim. Zainteresowania opiniowanego są nikłe, ma trudności w znajdowaniu różnic i podobieństw, wyodrębnianiu cech nadrzędnych, klasyfikowaniu przedmiotów, interpretacji przysłów. Nie prezentuje objawów psychotycznych, a w szczególności formalnych zaburzeń myślenia, spostrzegania czy krytycyzmu. Jednocześnie można dopatrzeć się u opiniowanego cech zaburzeń emocjonalnych i osobowościowych, osłabionej zdolności do wyciągania wniosków z własnych doświadczeń, skłonności do działań impulsywnych oraz tendencji do lekceważenia skutków własnych zachowań. Te objawy są wykładnikiem uszkodzenia centralnego układu nerwowego spowodowanego doznanymi urazami, padaczką oraz wieloletnią intoksykacją alkoholową. U opiniowanego stwierdził liczne objawy świadczące, że ma on trudności z kontrolowaniem spożywania alkoholu - świadczą o tym okresy picia intensywnego, ciągi opilcze, objawy abstynencyjne, ograniczenie zainteresowań nie związanych z przyjmowaniem alkoholu i konieczność korzystania z wykwalifikowanej pomocy medycznej z powodu skutków nadużywania alkoholu. Wyżej przedstawione problemy świadczą, że opiniowany jest osobą uzależnioną od alkoholu.

Podsumowując biegły wskazał, że ujawnione u opiniowanego objawy psychopatologiczne głównie sfery emocjonalno-popędowej wpływają na jego funkcjonowanie oraz na zdolność do pracy nie na tyle jednak, aby być przyczyną długotrwałej niezdolności do pracy.

Również psychiatra A. R. uznająca wnioskodawcę za osobę upośledzoną umysłowo w stopniu lekkim, która nie jest chora psychicznie i u której nie występują inne zakłócenia czynności psychicznych, które uprawniałyby aktualnie do orzeczenia całkowitej niezdolności. Jak wskazała w uzasadnieniu swojej opinii K. G. (1) jest osobą upośledzoną umysłowo w stopniu lekkim i na takim poziomie funkcjonuje. Deficyt intelektualny pozostaje prawdopodobnie w związku z występującą od dzieciństwa padaczką oraz z zaniedbaniami środowiskowymi.

Psycholog J. Ś. (2) w swojej opinii, na podstawie testów Wechslera określiła poziom inteligencji jako mieszczący się w granicach upośledzenia umysłowego lekkiego lub na pograniczu tego poziomu. Podobne wnioski wysnuła również biegła psychiatra J. Ś. po przeprowadzonym badaniu psychiatrycznym.

Występujące w przeszłości zaburzenia emocjonalne i charakterologiczne wyraźnie uległy złagodzeniu, nie wymagają leczenia psychiatrycznego. W przeszłości opiniowany korzystał z leczenia u psychiatry ale w związku z uzależnieniem od alkoholu, celem podtrzymania abstynencji- obecnie nie występuje czynne uzależnienie.

Mając na uwadze rzeczowe i przekonujące wnioski opinii biegłych psychiatrów

K. G. i A. R., Sąd nie podzielił końcowych wniosków biegłej psychiatry

K. K., uznającej wnioskodawcę za całkowicie niezdolnego do pracy.

Należy podkreślić, że w opiniach, na których oparł się Sąd zostało jednoznacznie wykazane, że nasilenie schorzeń i dolegliwości występujących u wnioskodawcy aktualnie nie daje podstaw do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy. Tezę tę biegli uzasadnili w sposób spójny, logiczny i przekonujący. Jednocześnie wskazać należy, iż w przeświadczeniu Sądu Okręgowego nie można zaakceptować odmiennej oceny stanu zdrowia opiniowanego w kontekście zdolności do podjęcia zatrudnienia jaką wyraziła biegła K. K.. Biegła ta opierając się na wynikach badania poziomu inteligencji metodą Wechslera (o co wnioskowała w swojej opinii głównej) , przeprowadzonego przez biegłą psycholog J. Ś., uznała wnioskodawcę za całkowicie niezdolnego do pracy. Brak szerszego odniesienia się do tej kwestii przez K. K. nie daje według Sądu Okręgowego podstaw do uznania zawartej w konkluzji opinii tezy o istnieniu całkowitej niezdolności do pracy za przekonująco umotywowaną. Wątpliwości budzi też uzasadnienie opinii, które w istocie sprowadza się do stwierdzenia: „ jak podaje T. Z. w swojej książce „Orzecznictwo rentowe” przesłanka do rozpoznania całkowitej niezdolności do pracy może stać się upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim powikłane innymi ciężkimi schorzeniami m.in. padaczką”. W ocenie Sądu takie uzasadnienie całkowitej niezdolności do pracy, w niejako w oderwaniu od schorzeń występujących u wnioskodawcy, nie jest przekonujące i nie może uzasadniać przyznania renty czy to rodzinnej czy to socjalnej. Również w swojej kolejnej opinii uzupełniającej, biegła nie uzasadniła szerzej swego stanowiska. Ponadto, nieprawidłowo oceniła zdolność do pracy wnioskodawcy poprzez zsumowanie wszystkich schorzeń, a nie przez pryzmat schorzeń psychiatrycznych, należących do jej specjalności, na co słusznie uwagę zwrócił organ rentowy w piśmie z dnia 2 lipca 2013 roku (k. 110-111).

W tym stanie sprawy Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, iż wnioskodawca nie spełnił przesłanek warunkujących przyznanie prawa do renty socjalnej i renty rodzinnej, określonych w przepisach powołanych na wstępie rozważań i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.